

Om menneskerettigheder og manglende ligestilling af livssyns- og trossamfund

Igennem en længere årrække har det udviklet sig en international forståelse af, at trosfrihed ud fra et menneskerettighedssynspunkt også skal omfatte en ligestilling af tro og livssyn, der ikke er teistiske.

Denne udvikling er beskrevet af FN's daværende "Special Rapporteur on freedom of religion and belief", Heiner Bielefeldt. I forbindelse med, at han i 2016 aflagde et landebesøg i Danmark afgav han en rapport, hvor han blandt andet viede et afsnit til Humanistisk Samfund. Rapporten kan ses på:

http://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/34/50/Add.1

Til det forhold, at man ikke i Danmark ikke giver vielsebemyndigelse til livssynssamfund, der ikke tror på transcendent magter skriver Heiner Bielefeldt i sin rapport på side 12:

5. Humanist Association

42. Whereas neighbouring Norway reportedly hosts the highest percentage of organized humanists worldwide, the Humanist Association in Denmark, established in 2008, has only a few hundred members¹. Obviously, the humanists do not consider themselves a religious community. Although certainly not all of them are atheists, and some have their own separate organizations, the humanists generally promote worldviews, ethics and norms without reference to God. At the same time, they practise rituals and ceremonies in analogy to religious communities, including initiation rites, "humanist confirmation" (a term apparently borrowed from Protestantism), marriages and funerals. Furthermore, they also promote freedom of religion or belief for non-religious persons, especially in the field of school education.

43. Since 2010, the Danish Humanist Society has established a dialogue with the Government in order to make it possible for a group as themselves, which shares a life stance but lacks a belief in a transcendent power ("gudsdyrkelse"), to apply for the status necessary to conduct marriage ceremonies.

44. By rendering the acknowledgment of a religious community dependent on faith in a transcendent power, the Danish law deviates from European and international human rights law. Both the European Court of Human Rights and the Human Rights Committee, which monitors compliance with the International Covenant on Civil and Political Rights, have developed jurisprudence that understands freedom of religion or belief more broadly. According to the Human Rights Committee, article 18 of the Covenant protects "theistic, non-theistic and atheistic beliefs, as well as the right not to profess any religion or belief".¹ In other words, freedom of religion or belief covers the whole range of identity-shaping convictions and conviction-based practices, including beyond traditional forms of monotheistic faith and worship. For article 67 of the Constitution to remain in line with the development of freedom of religion or belief in European and international human rights law, it should be interpreted in a broad and inclusive way. The future treatment of the humanists may in this context assume the quality of a test case.

---

¹ Siden Heiner Bielefeldt aflagde besøg i Danmark er medlemstallet steget til 1.280.

Om situationen i andre lande

En lang række lande har valgt at ligestille livssynssamfund og trossamfund.

Island: På Island vedtog man i 2015 en lov, som gjorde det muligt for sekulære livssynssamfund at søge om anerkendelse på linje med religiøse trossamfund.

Formuleringen i Lov om registrerede religiøse organisationer og livssynssamfund (<http://www.althingi.is/lagas/nuna/1999108.html>):

§1 Retteligt bør folk kunne etablere religiøse samfund og øve deres tro i overensstemmelse med deres overbevisninger. Imidlertid kan intet i strid med god moral og offentlig orden blive anerkendt. På samme måde har folk ret til at etablere samfund baseret på enhver form for filosofi og livssyn, herunder om ateisme (egen oversættelse).

Humanistisk Samfunds søsterorganisation Siðmennt fik denne anerkendelse umiddelbart. Dette betyder at trossamfund udenfor folkekirken og livssynssamfund er ligestillede i økonomisk og juridisk forstand. Det medvirkede til, at Siðmennt fik juridisk vielsesbemyndigelse, hvilket betød, at antallet af humanistiske bryllupsceremonier steg fra 56 i 2014 til 192 i 2017 (pr. 1.10).

Norge: I Norge har man haft anerkendelse af livssynssamfund i lovgivningen siden 1981 (<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-06-12-64?q=livssynssamfunn>). Dette betyder, at trossamfund uden for folkekirken og livssynssamfund er ligestillede, økonomisk og juridisk. Siden 2004 har Human-Etisk forbund kunne udføre juridisk gyldige vielser (<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-09-27-1296?q=livssynssamfunn>). I 2016 var der 764 humanistiske vielser i Norge.

Der er også i Norge nyligt fremsat forslag til en ny lov om tros- og livssynssamfund. Loven gælder for ALLE tros- og livssynssamfund, inklusiv den norske folkekirke. I den hedder det:

§ 1. Formål og virkeområde

Formålet med loven er å understøtte tros- og livssynssamfunn.

Med tros- og livssynssamfunn menes i denne loven sammenslutninger for felles utøvelse av en religiøs tro eller et sekulært livssyn.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horingsnotat/id2573051/sec24>

I Norge har man oven i købet et 'Samarbejdsråd for tros- og livssynssamfund, hvis 'hovedfokus å arbeide for en gjennomtenkt offentlig religions- og livssynspolitikk i Norge'. (<http://www.trooglivssyn.no/index.cfm>).

Skotland: Det skotske system kan ikke sammenlignes helt med det danske eller nordiske, fordi de ikke har samme anerkendelse af trossamfund. Men humanistiske vielser har været juridisk gyldige i Skotland siden 2005 og i 2016 var de mere end 4.000 bryllupper den mest populære form for bryllupsceremoni i Skotland.

Nordirland: I Nordirland har et ægtepar netop vundet en retssag om retten til at få anerkendt deres humanistiske vielsesceremoni som juridisk gyldig – og altså anerkendt på niveau med trossamfunds vielser. Sagen er anket, men anken har ikke opsættende virkning, hvilket betyder, at humanistiske vielser er juridisk gyldige. (<https://humanism.org.uk/2017/09/11/northern-ireland-court-of-appeal-stays-humanist-marriage-case-pending-further-negotiations/>).

Det humanistisk værdigrundlag i bryllupsceremonien

En humanistisk bryllupsceremoni adskiller sig fra en borgerlig vielse på Rådhuset ved, at ceremonien afspejler et humanistisk livssyn. Humanistisk Samfund har som livssynssamfund en række grundlæggende værdier, der udgør et samlet livssyn. Derved adskiller vi os fra andre foreninger, som f.eks. fodboldklubber.

Det humanistiske livssyn tager udgangspunkt i mennesket og fremhæver den enkeltes menneskeværd, selvstændighed, ukrænkelighed og værdighed. Humanismen har som mål, at mennesker skal leve gode liv på egne præmisser og vise ansvar for hinanden og kommende generationer. Som mennesker er vi alle frie til at finde mening og mål i vort eget liv; gennem individuel refleksion, socialt fællesskab og via den rige kultur, vi som menneskehed har skabt gennem videnskab, filosofi og kunst.

Den humanistiske bryllupsceremoni er en fejring af, at to voksne mennesker har valgt at indgå i et forpligtende parforhold, fordi de elsker hinanden. Ceremonien afspejler, at der er tale om en vigtig og højtidelig handling, som indeholder både store følelser og eftertanke. Ceremonien skal ligeledes afspejle det fællesskab som den foregår i, og gerne indeholde en synliggørelse af fællesskabet, f.eks. gennem fællessang. Den humanistiske bryllupsceremoni er således både værdimæssigt, følelsesmæssigt og socialt forankret i både individ og fællesskab.

Det humanistiske bryllupsritual består af en ceremoni tilrettelagt i samarbejde med hver enkelt brudepar og en tale fra celebranten til parret. Talen er personlig tilrettelagt til det enkelte par, men grundlæggende humanistiske værdier skal være en tydelig del af talens indhold, ligesom det under samtalen med brudeparret sikres, at de humanistiske værdier afspejles i deres værdimæssige grundlag.

Følgende værdier kan indgå i talen til brudeparret:

- Kærlighed er fundamentet for parforholdet
- Ligestilling og ligeværd
- Parforholdet giver vækstmuligheder, både hver for sig og sammen
- Gensidig respekt for hinandens egenart og frihed
- Livet er her og nu
- Som par er man en del af og har ansvar for det samfund, som omgiver os.

Ceremonien indeholder handlinger, der tydeligt markerer parrets statusskifte. Hvilke fastlægges i et samarbejde mellem celebrant og parret, det kan eksempelvis være ringudveksling eller fremsigelse af løfter.

Derudover indgår sange og musik som elementer, der skal skabe sammenhæng og udtrykke det humanistiske livssyn.